

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник издава Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 форијти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 52.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају и ручбине.

Нашим читаоцима.

Са данашњим листом навршује се друга година „Земунском Гласнику.“ То је обично згодна прилика за уредника, да изиђе пред читаоце, па да им јави да ће обновљеном снагом свој рад продужити, позивајући их на ново саучешће. И ми то чинимо јављајући читаоцима да ће одсад „Земунски Гласник“ једна дружина родољубаца уређивати, но при том остаће спољашња и унутарња страна овог листа не променита. „Земунски Гласник“ дакле и одсада заступаће на своје пољу начела напредка.

Јављајући ово поштованим читаоцима позивљемо их учтиво да изволе обновити претплату. Исто тако молимо их да овај лист сваки у своје кругу препоручи, како би се већма раширио и тиме опстанак његов обезбеђен постао; јер наш лист биће и одсада самосталан, те зато само од народне потпоре зависи.

Уредништво „Зем. Гласника.“

Стара песма о школама.

Толико пута беше већ говора о школама у овом листу. Али је тај предмет по себи преважан, а школско учење жалибог код нас у Земуну тако забатаљено, да није сувишно, управо је нужно, да се што чешће с тим предметом занима. Куд год погледамо свуда налазимо сила недостака, немарности и напуштености од стране власти, општине, па највише од стране многих становника. Власт не врши потпуно дужност своју у том погледу, јер од толико српске деце што су за школу способна, њих више од седамдесет у школу не долазе, нити су школског васпитања уживали. Томе је доказ списак свештеника па и јучерашња интерпелација г. дра Миланковића у општинском већу.

Кад се узму у обзир толика упутства и „ферорднун-зи“ што их власт једнако издаје, и који остају само на хартији, човеку се на ино не може да не помисли да су издати само с тога да се не испуњавају. Варошко заступништво такођер у том погледу слабо се заузима. — Још не имамо прилике да чујемо да је оно каквог енерџијског корака предузело. Оно се задовољава да донесе каки закључак, који се никако или само у пола испуњава. Њему се чини да је све урађено само ако утврди учитељима плату, ако декретира да шегрчад посећују недељне школе и т. д.; али слабо се брине да ли се то све извршује, да ли се цели постижу. Оно се ослања на власт а неће да помисли да му је поглавити задатак контролисање у свима јавним пословима, наравно и школским.

Но највише морају се кривити они родитељи, тутори или остале домаће старешине, који пропуштају дужност да своју децу у школу шиљу. Седамдесеторо деце и то саме српске не посећују школу! То је грдна брука као што је голема одговорност, којој су изложени односни родитељи или стараоци, што својом немарношћу толикога квара потоњем нараштају наносе, управо га морално и материјално упропаштају.

То су понајвише људи простијег реда што пропуштају слати своју децу у школу, рећи ће ко. Али шта да кажемо кад наше занатлије и трговци то исто раде у погледу на недељне школе, а овамо држе трговци да је у њима оличено грађанство *par excellence*. Ученици трговачки најмање се користе недељним предавањем, а за трговачку школу, што ће до који дан отпочети, није се ниједан српски трговачки ученик пријавио, слабо се је и који трговац, што ученике и помоћнике држи, известио о том заводу, а то је завод за који би тре-

бало баш они највише да се заузму. — Има у нас доста трговаца који су у више прилика жалели што нису у младости својој себи већег стручног знања прибавити могли. Они којима је рад добрим родом уродио још већма то осећају. Кад они то у ово доба већ толико осећају, колико ће онда потоњи нараштај да осети? То треба да увиде они трговци што имају млађе у својој радњи, те не треба да пропусте да се ови не користе трговачком школом.

Из програма видимо да ће у тој школи да се предају предмети што су одвећ нужни за трговину. Пре свега ту ће се разноврени трговачки рачуни учити, учиће се: познавање свакојаких мера и односи њихови према нашим са практичким примерама из свакидашњег трговачког и мењачког пословања, асигурације и т. д. На то су три часа недељно одређена. По том иде трговачко књиговодство и кореспонденција на српском и немачком језику. И ови ће се предмети разјашњавати практичким примерима те је и зато одређено три часа на недељу. Поука о меништву главни је одсек у том програму а ово је знање које је веома нужно знање у трговачком животу. Предаваће се још и други корисни предмети које посебно због маленог простора не наводимо.

Ова трговачка школа прва је стручна школа у Земуну. То је по себи већ довољан узрок, да тај завод подпомоћи ваља. На то су позвати прво и прво трговци наши који држе помоћнике и ученике; а богме и политичка и црквена општина позвате су да на тај завод пажњу своју обрате, а најпосле и сам грчки фондчији стараоци толико пута изражавају се да су готови дати новчане помоћи само ако се у Земуну завезде трговачка школа.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Ове седнице било је доста општинског рада у нас. Најпре да споменемо општинско веће, које је јуче држано и у коме беше неколико важних предмета у претрес узето и решено. Осим варошког буџета за потоњу годину дођоше питања о варошком зиду, осветлењу, ноћној стражи у претрес. Ми ћемо о свему том опширно говорити у седничком извешћу, но од кога је само један део у овоме листу могао да стане. Зато ћемо укратко напоменути интерпелацију г. дра Миланковића, у којој пита зашто месна власт ненатера родитеље да своју децу у школу шиљу. На истој седници решено је још да се ноћна стража преустроји, а садашњи стражари заједно са њиховим надзорником одпусте.

Ове недеље имао је и црквено-школски одбор свој састанак, па извешће и те седнице морамо због узаног престога да оставимо за други пут.

(Општинско веће 25. октобра.) Претседник: г. Градоначелник; извештач и перовођа: г. Орељ, мајстратски приседници: г.г. варошки представник С. Марковић, др. Ј. Миланковић, полицајко-месар Блум и мајстратски саветник г. Петровић. Општинара било је петнајест. Седница се одпоче у десет часова.

Пре него што се прешло на дневни ред г. Градоначелник извештава општинаре о дочеку царевом у Бавајану нашем депутацијом, рекавши да ју је веома Његово Величанство милостиво примило, и да је цар обрекао да ће Земуи првом датом приликом свога похода удостојити. Ово извешће општинари узеше радосно на знање. Потом се г. Градоначелник потужи на општинаре да многи од њих не долазе на дужност своју, те с тога служба три уштрба, особито што се показују неприлике при суђењу примирителног суда, који ако није потпуно даје парничарима повода да се толико жале на пресуду, и траже да се поништи. Он их оломише да овако важну ствар као што је судство непропуштају, јер је то једно од најсветијих права кад је грађанин поваг да своме суграђанину суди. Налуцити те дужности назива највећу одговорност на свакога. Г. Градоначелник мораће одсад да употреби она строга срества што их закон у таким приликама прописује.

Кад је градоначелник довршио свој говор више њих тужине се да неки општинари баш ниједанпут за те последње две године нису дошли на дужност, те морају се сматрати као да су дали оставку. На примедбу општинара г. Пециковића да је петак незгодан дан за примирителни суд јер је у тај дан неделни пазар те сваки мање више већа је обузет приватним послом својим. Но на то примети општинар г. Димитријадес да томе није крив петак већ крајња немарност за општим радом што је овладала у нашим општинара, који не долазе на дужност ни у друге дане.

Први предмет дневнога реда беше општински буџет за идућу годину, који показује да општина има дефицита од 332 фор. Овај предмет изазвао је живосну дебату, коју је отпочео општинар г. Ивић

рекав да се та ствар неузимље олако па с тога он није вато да се још на овој седници донесе решење о буџету, већ треба да се избере одбор који ће да претресе не само идући буџет већ и лањске рачуне. На то примети г. Орељ да што се тиче трошка из општинске касе већ постоји контрола, јер беа нарочите дозволе варошких преставника ниједна се пара неисплаћује. Г. Ивић на то одговори да има трошкова што их општина сама одређује, те варошки претставници немају ту шта више да одобравају. Али ту се пита не само да ли се исплаћују већ да ли се извршују послови тачно, на које општина троши. Тако на пример сви знамо да доста трошимо на осветлење и чишћење вароши, но знамо како се то хрђаво врши. Г. Ивић рече даље, да нам поглавито ваља побринуту да нам се приход вароши множи. Одавно хтедосмо да заведемо таксу на пијће, клање стоке и т. д. Но виша власт одби нас, но сад одовго немамо више да се бојимо препреке, зато да се опет о томе посаветујемо.

(Свршиће се.)

— Овај опширан полемички допис достављен нам је са пријатељске стране да га на јавност изнесемо; с тога ми га саопштавамо и ако се са садржином његовом у нечему не слажемо:

„У последња два броја вашег цењеног листа донесте извешће о седници црквеног школ. одбора земунског која беше 5. окт. обећаваши да ћете јој рад својим примедбама напоследку пропатити. Међу тим ви своме обећању не одговористе, а шта вас је од тога задржало неznam; али почем та седница беше огромнијег (можда и важнијег) рада но обично, то ће ми се ваљда допустити, да сам о њој своје мњење, што краће узмогу, изречем и ако се ово, може бити, и неби у свој суштини са вашим изосталим, недонесеним подударило . . .

Откако добисмо самоуправу у школским и црквеним стварима у своје сопствене руке, од то доба велико су нам отворене руке, да се сами својеки заузмемо, да своје забатаљено стање у цркви и школи, своје до злабога траљаво стање у свим стварима, што у опћи јаван живот засецају, што као полуга материјалном и моралном напретку нашем послужити могу, поправимо, уредимо. И хвала богу то се поготову свуда и ради, те је јавна штампа прво позвана, да бадрим оком пропраћа то кретање јавног живота, да бди над тим, како би се вазда интереси појединаца са интересом опћинства суглашавали; похвале вредно похваљује а куђења вредно свом општрином јавнога суда потсече, свим моралним средствима одстранује. Овим убеђењем руковођен, мило ми је, што се, уопће речено, са радом те одборске седнице потпуно слажем што га свом душом одобравам, те

муком прелазећи оне закључке који ће од мањег интереса по јавност бити, прелазим на поједине од веће важности.

На првом месту да споменем закључак у погледу на повишење плате г. учитељици П. и Ш. разреда женске школе. Одбор је, као што се из записника видело, зато, да јој се ова повиси на своту од 400 фор. што ће се као предлог главној скупштини поднети. Већ сам се о томе у одобравајућем смислу на једном месту јавно изразио, а сад ми је овим одговорити дописнику = уцењ. „Панчевцу“ што се онако непријатељски подухватио, да сву жуч излије на цркв. одбор због тог закључка. Ја ценим свачије противно мњење, али кад се то појави да ружи оно, што се већ и као факт радосном добродошлицом поздравити мора, као што је повишавање учитељске плате, онда сам му одсудно противан и принуђен сам настојати, да оно што мање земљишта добије, да би га што мање саграђана и браће моје делило. Дописник = издаје се „као пријатељ школе, као бориоц за правду и истину“ те с том фразом мисли да обмане наше опћинаре, међутим из слободне му намере јасно као дан провирује, да је мањи пријатељ школама него султан реформама у духу времена; провирује да му је сама злоба и мржња према личности, којој се плата повишује, оне речи диктирала а саму ствар, која је од толико замашне важности не хтеде ни узети у обзир. Или зар се може назвати „пријатељем школе“ онај, који због тога на личност учитеља мрзи, осуђује повишавање жели де „правду и истину“ заштити, постигне? Зар тим путем ваља да ударе „пријатељи школе“?

Да би своју нечисту намеру плаштом разлога обвио, послужио се самим лажним наводима. Вели да г. учитељица ове године није никакав испит показала, што је тако далеко од истине као тама од светлости, јер ја сам био на испиту у њеној школи, и колико осећам да сам стручан у пресуђивању школских испита, са отвореним и ведрим челом смем рећи да је добар био, а о томе се и сви други присутни уверише. Или ваљда није г. подпредседник против своје савести радио изразивши се у истом смислу. И онај навод, где вели да је опћина рекла још лане, да се боље труди, лажан је, као што о томе лањски записник најверније сведочи. Исто тако лаже и то да у њеном разреду има деце, која ни видела нису I. разреда, чему

би школска управа зацело стала на пут. Даље јој замера методу, што га је у Чобићевој препарандији учила. Јаднице! а зар не знате да наше Српкиње не би могле бити боље учитељице, па да на самом најбољем швајцарском педагогијуму науку слушаше, кад још ни данас немамо завода за женскиње, где би ове себе снабделе са претечним знањима, што су сваком нужна, да учитељској задаћи свестрано одговорити може? Држим да сам доказао да је сам дописник — био „неправедан, партајичан, нелогичан“ а не наш одбор, те сад само усуђујем нашим опћинарима на срце ставити, да се педаду на странпутицу завести од пакосних и заурадих уста, него да се управљају по свом здравом разуму и учине оно, са чега се неће пред изображеним светом постидети морати!

Други закључак, који ћу само додирнути, односи се на предавање катихисиса у 4. разреду. Одбор је позвао г. проту, да се побрине да и у том разреду тај предмет један нарох предаје, као што им је то прва и најсветија дужност, јер у противном случају народ је у праву, да запита свећенике, као носиоце православља: шта чините часна господо, да нам се одржи мило православље?

Трећи закључак донесен је на молбу „збора овд. учитеља“ да им се даде и депутат у дрвима, у коју је цељ изабран одбор да поднесе о томе предлог. Ја држим, не с тога, што то и ц. рескрипт прописује, да ће одбор учинити од своје стране све оно што му је могуће, да што боље осигура и наплати раденике на пољу просвете, јер свако ће признати, да се у Земуну живећи са овом платом, која се истину исповедајући за лепу жртву наше општине признати мора, ништа на страну остављати не може, нити захтевати да учитељи буду одани срцем и душом за народ и његову децу; осигурајмо најпре душу својим учитељима, пружимо им средства за одржање живота па онда са пуним правом рецимо им: „Звање треба учитеља да свом душом заузме, да и мисли ни зашто друго нема!“ —

Само још две, три речи. Управа овомесних школа чинила је све да пописана деца у школу дођу а у овој седници закључено је да мађистрат и казне употреби да се цељ постигне; то исто важи и за недељну школу. И као што извесно знам ни данас није цељ постигнут те неможемо да се не закалимо на

нашу полицију односно мађистрата. Држава наша одавна је изрекла да је рада, да просвета у све сталеже њеног поданства продре, те је с тога завела обвезно школовање законом одредивши мере, што се у ту цељ употребити могу, смеду и морају. То и ц. рескрипт показује. Па што мађистрат до данас не употреби средства, која му у власти стоје? Или хоћели ваљда допустити, да му се нехатост тумачи као неверавање своје дужности, која му је високим владарем одређена? Хоће ли и даље мирно гледати, како се племените жеље наше владе слабо остварују а сам је позват и дужан, да остваривању њином свим могућим припомаже? Хоће ли и даље равнодушно гледати, како природна својства даровитих стаповника наше благословене домовине тону у провалију таме и незнања? Идемо да видимо! —?—

— Наш дописник из Београда пише нам ово: Наши листови оставилише питање о жељезници, па им је сад главни предмет устанак браће наше у Воци Которској. Сасвим је природно што цела српска журналистика показује јаког саучешћа према једнокрвној браћи што уст де да брани своја права. И саме званичне „Српске новине“ жестоко се опиру томе, што је турска влада наумила да пусти аустријску војску преко Херцеговине да зађе устанима за леђа те да их отуда нападне. Па и „Видов дану“ се на ино неморе већ и он брани исте интересе и ако се поуздано зна у каквим односима он стоји. Али што се наших ствари тиче он ти је онај исти. Ту скоро загреме уводним чланком противу целе омладине да не поштује законитост. Светујући стараоце просвете да омладини од раног детињства улевају у срце поштовања спрочу власти тешка што се нарочито ђаци на великој школи те благодети лишавају. Ми неби обрађали пажње на обичне песме Видовданове али се бојимо да нам се „очеве не забрину.“ У интересу истине узесмо перо да скинемо ту фирму „незаконитости“ за коју наш саветодавац хоће да закљони власт, па сву кривицу да свали на „млађану крв.“ Поменути чланак у „Вид.“ написат је у сљеству догађаја који је овде побудио јаку сензацију. 18. о. м. око пет часова беше на месту где ђаци гимнастику раде велика граја. Директор ђимназије писао је службено полицији да ником у време часова

не допусти да на том месту беспосличи. Но тога не беше. Давно је већ искуцао четврти час по подне а жандари као ревносни извршиоци од тите до ижице што им се нареди опako по њипски без икака увода почеше да терају ђаке што дођоше на ђимнастику. Кад им ови одговорише да су у свом праву имајући пред очим школске одредбе позорници стану ружити те одредбе и грубијански нападоше на ђаке да их силом изјуре. Подиже се граја сила еили се одупре, али ђаци беху самохрани а жандара скупљаше се све више и више, па пошто су испрели еспрам ђака и школских закона све најшкандалније псовке они повадише тесак да терају децу пред собом. Сијасет грађана искупи се намах па мирно гледаше како им жандари вијају децу као највеће зликовце. Коменања беше и одвише док два великошколца што међу ђимназистистима беху познати неуђоше у гомили. Вимназисте их бурно поздравиле и почеше да им се жале како их жандари не само да их као јаничари јуре са тесацима већ хоће да вежу једног од најбољих другова њихових. На реч ова два великошколца крене се напоље цела гомила без икаквог поговора. Ал и то жандарима беше зазорно како да ђаци слушају своје другове а пред њиховим тесацима неће да излазе, па ову ствар преставише на надлежно место као „јаван неред“ и „буну“ а ова два великошколца као коловође тога. Но да ли наша полиција усвоји то казивање? О, те још како! Ону двојицу за које „заклети“ жандари показаше да су коловође без икаквог предислеђења заклањајући се за § 93. и 121. тачку а) стрпаше у затвор. Но кад увидоше да нема дела после продневног тешког тамновања пустише их.

— По нашем мишлењу чуварица поретка боље би учинила кад обичним ђачким скуповима неби давала бунтовничког значаја већ кад би мало боље пазила на прече ствари. Тако у петак читав сахат горео је оцак на бив. општинској кући па једва у зло доба „бдитељи“ опште безбедности спазисе. Но то ни по јада али ево где они и грађанима поштеним неверују. Тако наредише да се грађанин М. дотера под изговором да није платио порез па тек пошто им квити показа отиустише га. Оваки случаја има над ситињом још више. Но и наши поштари као да нису далеко умакли. Један грађанин знајући да му је дошло писмо оде у пошту да заиште, но овде је

као обично званично изгрђен па тек после три дана добије писмо за које рекоше да га нема. — Но оставимо једном то на страну па да видимо како се реши још једно важно питање које дубоко засеца у државни живот наш. Наименоват је васпитач младоме кнезу српском и то у лицу чувеног Дубровчанина у књижевности г. Меда Пуцића. Кад је после смрти Хијетове намесник г. Гавриловић ту ствар узео на се свак се надао да ће избор зацело на ваљана човека пасти; и доиста нисмо се преварили у нади, јер тешко да би за то место способнија човека пожелети могли.

— Гласови из Боке которске не доносе ништа решиво, али како бечки листови јављају аустријска војска отела је утврђену позицију код Сисика, те усташе из нахије Војковић и Вишњани понудише се да се предаду. Црногорци крај свег саучешћа прама усташима још су неутрални.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч. 25. окт. (Телегр.) Шеница у Ђуру: банатска 88-фунт. по 5.20/45, моришка 88½-фунт. по 5.45, потиска 87½-фунт. по 5.15; ст. београдска шеница у Бечу 87/88-фунт. по 5.30/60, вивелбуршка у Вивелбургу 87-фунт. по 5 фор. до 5.10; словачка у Најхајалу 86-фунт. по 4.70; мађарска у Штајнамангеру 87/88-фунт. по 5.10/20. — Раж у Штајнамангеру: мађарска 80-фунт. по 3 фор. до 3.15, аустријска 81-фунт. по 3.45; словачка у Флорисдорфу 81/83-фунт. по 3.67. — Јечам у Бечу: моравски 72-фунт. по 3.60, 73-фунт. по 3.70, словачки 72-фунт. по 3.40/60. — Мађарска зоб, транвита, 45/50-фунт. по 1.95 до 2.24.

Трет. 25. окт. (Телегр.) Нема промене. Само кукурузу боља је цена: банатској роби 4.40/45. Шеница, 113/114, по 6.80, 114/116 до 7.10. Зоб и јечам не траже се.

Пешта. 25. окт. (телегр.) Боље расположење, те су цене утврђеније. 88-фунт. по 5.50, 87-фунт. по 5.30, 86-фунт. по 5.12, 84-фунт. по 4.80 цолцента, на три месеца. Српска шеница до 4.15/30. Зоб по 3.78/83. Јечам се не тражи. Кукуруз до 2.55.

Сисак. 25. окт. (Телегр.) Слаба радња, само толико колико местна потреба изискује, по цене ипак утврђене. Шеница 87-фунт. по 5.30, 86-фунт.

по 4.90, 84-фунт. по 4.50/60. Кукурузу цена утврђенија до 2.60. Цента зоби по 3.30/40.

III Земун. 25. октобра. Док се и наши трговци ту же да хрђаво пазаре, што они приписују хрђавом времену које сељанима смета да долазе у варош, јављају из Пеште да је ужасан покор у трговачком кругу. Од вторника попадаше око двадесет трговачких кућа а међу њима неке и првога реда, и још очекује се пад других кућа. Огромни губитци на берзи узрок су тим фалиментима. Обадве банкарске куће Кохен најзнатније су засад међу онима што падоше. Од новчаних завода у Пешти ни један досад још није постао жртва те опште катастрофе, и надамо се да је оно само голо опадање што се поговара да се колеба и један пештански кредитни завод који носи међународну фирму и чије су операције најтесније скопчане и са београдском пијацом. Од акционарских пак друштава досад само једно је пало под стеципште, а то је акционарско колеско друштво.

Посљедице посредно осетиће се и у нашим покрајинама, особито у трговини са продуктима и храном. Последња житна берза у Бечу због тих хрђавих вести из Пеште већ показује неповољан обрт, а таквих појава биће и по нашим пијацама где се са храном и продуктима ради; а да то неће остати без утицаја и на осталу трговину напред може да се прорачуна. Кад је месеца септембра наступила она берзанска криза у Бечу тада је орган пештанских трговаца „П. Л.“ трубио на сва уста, да се нема бојати кризе, а месец дана поздније појави се не само криза већ жестока трговачка катастрофа. Дакле или тај орган и његови господари несватише правог стања и замашаја, или хотимице хтедоше да поврате опште поверење, те тиме да избегну катастрофу, која је непредвидно наступила, пошто у Бечу па и у самим мањим средередама капитала оскудности у новцу поче да не стаје.

Мало пре напомену смо да је усљед хрђавих вести из Пеште у прошлу среду незнатан промет био на бечкој житној берзи, а овај час добијемо телеграм који нас додуше извештава о ценама у Бечу али неказује колико је промета данас на тамошњој берзи било, а то изоставише и прошле недеље. До кога је пак управо кривица, или од стране телеграфа или берзанске управе не знамо, но зацело би нам као мерило могло да послужу кад би тај телеграм и то јавио коликог је промета било данас у Бечу, и да ли је тамо пештанска криза још и данас имала уплива на житни обрт.

Рекли смо и то да хрђаво време што је од десетину дана наступило, смета продуцентима да у варош долазе. Томе и приписујемо то што се кукуруз слабо довози, при свем том што га плаћају до 5.25. Лане у ово доба беху грдне количине те робе што је већ било купљено, а ове године нико не може да се похвали да је у кошевима имаде.

Земун. (Званично.) Данас и сутра продаје се у Сурчину путем лиценције свакојако покућанство, потом домаћа стока, сено и зоб.

— У суботу 8. новембра продаваће се у Глини јавном лиценцијом 4000 растових грмова, процењених на 60.000 форината.

Панчево. Обрт Панчевачке Штедионице месеца октобра 1869. п. р.

П р и м а њ е.		
Готовина прошлога месеца	...	21190.49
Улови овога месеца	...	40900.76
Уплаћене менице обичне	...	42749.70
Ресконтване менице	...	27800.—
Есконт меница обичних	...	1455.09
Есконт меница реалног кредита	...	71.81
Займови на залог	...	857.83
Займови на непокретности	...	600.—
Камате од займова на залог	...	17.16
Камате займова на непокретности	...	534.71
Писарине	...	21.91
Штампе	...	3.—
Трошкове	...	1.55
		☛ 136204.01

И з д а в а њ е.		
Враћени улови овога месеца	...	55189.37
Камата на улоге	...	390.14
Есконтирате менице обичне	...	67959.70
Есконтирате менице реалног кредита	...	3200.—
За ресконт	...	470.64
Займови на непокретности	...	100.—
Займови на залог	...	857.83
За плату	...	246.66
За трошкове	...	95.05
Готовина за следећи месец	...	7694.62
		☛ 136204.01

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	20.	21.	22.	23.	24.	25.
	О к т о б р а					
Дукат цесарски	—	5.93	5.91	5.88	5.87½	5.87½
Сребро	—	122.—	122.—	122.15	122.—	122.10
5% металици	—	59.90	59.45	59.30	59.35	59.45
Ови с кам. мај—новем	—	—	—	—	—	—
5% народни зајам	—	69.35	69.15	68.90	68.90	69.—
Акције народне банке	—	709.—	709.—	710.—	709.—	708.—
„ кред. завода	—	236.50	234.—	232.50	229.25	226.75
Лозови 1860. године	—	94.40	94.—	93.90	93.80	93.80
лондон	—	124.60	124.25	124.25	124.30	124.25

Пловидба местне лађе до 20. новембра.

Из Земуна у Београд, у 8 сахата у јутру.
 Из Београда у Земун, у 8 и по сахата у јутру.
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 9 сахата у јутру.
 Из Панчева у Београд и Земун, у 1 сахата у подне.
 Из Земуна у Београд, у 3 сахата после подне.
 Из Београда у Земун, у 3 и по сахата после подне.

За слободу.

Историјска прича.

I.

Ноћ у очи св. Мартина 1307. год. беше омркнула.

Пријатну долину код Ритла у Швајцарској обасјаваше бледа месечина. Долина само на једној страни имађаше отвор, где и ту огледаше своје лице у зелену језеру.

Свуд у наоколо владаше смртна тишина. Сва природа борављаше дубоки сан, те се претвараше као да је посве изумрла. Ни најмањи поветарац непотресаше вале зелена језера, као да је хтео да сахрани дубоку тајну у пучини његовој.

Али наједанпут све прену. Лагани пљусак зачусе на језеру, један чунић приста нуз обалу, а дванајест оружаних јунака из чуна искочише.

— Хвала Богу, рекне један између њих, кад већ једном стигосмо на место, али ми се чини да смо ми први.

Тек што је он то изрекао кад иза једног цбуна подиже се нека горостасна личност, а то беше Виљем Тел. — Не, пријатељу, прозбори Тел, и ја сам ту. Затим искочише њих још десеторица, што су са Телом дошли.

Обе стране се поздравише.

— Ти си брат Вернере одржао реч, збораше Виљем Тел. Али нема нам Унтервалдоваца. Још Виљем није све ни прозборио кад угледаше где се неки низ брег спуштају, а то су били Унтервалдовци, и међу њима Хенрик из Халдена и његов бабо. Пошто се браћа поздравише направеше круг, у коме владаше кобна тишина док год Виљем Тел својим јуначким гласом непрекиде ово иемо ћутање.

— Ево браћо, збораше он, и скуписмо се овде да доскочимо злу што нас све поједнако тишти. Искуписмо се да сами себи помогнемо, јер туђа помоћ пуна је горчила. Наша лепа домовина, част, имање, жена, деца, све је то на коцки. Немој, браћо да губимо време, јер свако тренуће повлачи за собом поворку зала, беда и јада, што ће нам отаџбину још већма притиснути ако допустимо да се дахије још више утврде.

— Имаш право браце, рече Вернер. Брза помоћ ту је нужна. Помислите браћо, ми који се искуписмо за најсветију ствар, народ и слободу, ми велим да морамо да се кријемо од бела дана ко допови што се од светлости крију. А то зато што су нашу отаџбину поплавили

владани шпијуни. Зато немој више да чекамо, већ да почнемо борбу на живот и смрт.

Сви одобрише Вернеру, само стари бабо Хенриков примети младом говорнику, да све ваља смишљено радити, зато треба ту ствар одложити да сазре, али и његов син наваљиваше да се борба одмах почне. А стари Арнолдо нато му рече.

Јесам ли ти синко већ толико пута зборио, да су твоји назори детињаста. Ти мислиш, да је то тако с неба па у ребра, а незнаш болан брајко, да супрот нас имамо не само јака већ препредена непријатеља?!...

— Све једно! прекине му реч син, наш непријатељ стоји усамљен; шта ће му помоћи његови најамници кад дође до густог? Они се боре за паре а не боре се за најдивнији урес човечански, ту слободу златну. Та зар они с нама да се мере?

И Тел је увидео да хитање може ствари да нашкоди па предложи, да се одложи на четрнајест дана устанак.

— Тако је! тако је! повикаше сви у глас ко из једног грла па се разиђоше да дочекају зору нове године 1308. као дан устанка.

II.

Док су се завереници заклињали један другом злоковарни дахија Геслер измишљао је све нове муке јадном швајцарском народу. Хоћу, збораше он свом љубимцу Рупрехту, очигледно да се уверим, да ли ме народ збиља поштује као што се притвара. Онај мој шешир што сам од цара добио, наместићеш на једну мотку крај извора, где сељани воду захитају, па ћеш наредити да се све живо мом шеширу клања као мени самом. Ти ћеш сам мотку да чуваш па чим се ко успротиви одмах га предаме доведи!

Подмукло смешећи се извршивао је Рупрехт вољу Геслерову, те са још једним војником чуваше стражу.

Али јадној раји небеше до смеха.

Швајцарци се дубоко смутише кад видоше докле је Геслер својим тиранством дотерао. Али опет се заверише, макар поскапали од жеђи да не иду покрај мотке на кладенац.

Виљем Тел није ни слутио да ће тако што пасти на ум клетоме Геслеру, па збораше својој љуби да ће да иде своје тасту у походе. Није Тел све ни изрекао кад оба детенцета повикаше као из једног грла:

— Слатки тата води и нас деди!

— Небраним, рече им Тел; ако вам мајка одобри слободно хајте.

— Мајка, слатка мајка, јел да нам велиш? И опет се захори дечији

глас. Чудна слутња мутила се по души Виљемове љубе, те им једва одобри.

На несрећу нанесе пут Виљама на место, где је стојао знак тираниства. Нису прошли ни десет корака а старије дете викне: „Погле тато шешир на мотки тамо!“ Тел погледа на ону страну куда му претић детињи показиваше и дојиста смотри шешир на мотци.

— Шта то може бити, помисли Тел и лагано пође напред негледајући у шешир.

Наједанпут закречи глас Рупрехтов: Стој! ни једне стопе даље?

— Шта ће те? упита Тел равнодушно.

— Зар ти не знаш, продере се олет Рупрехт, заповест твог милостивог господара Геслера, да трипут ваља да се поклоним кад покрај ове мотке прођеш.

— Не знам, рече Тел, нисам из овог краја.

Па онда учини то што ти каза, викне Рупрехт, али Тел му достојанствено одговори: Хе мој брајко, ја сам слободан син Швајцарске, те да ти је и сам Геслер ту неби му се јунак поклатио.

— Неби? . . . Неби? . . . повиче Рупрехт, но сад ћеш научити како се клања! Сад намигне на другог да веже Виљема. Онако јаком човеку као што је био Тел лако је било обојицу од себе да тури, али није тео, јер се сећао завере. Он је добро знао да није ништа крив па је хтео слободна лица да изађе пред Геслера.

Тирану јаче закуца срце од радости кад угледа ће му шпијуни воде тицу, на коју је изодавна мрзео, што није подлац као његов Рупрехт. Свакојако је мислио да умори Тела али је гледао свему да да неки правни облик, па громко повиче на Тела:

— Знаш ли ти, море, да ја имам власти над животом твојим?

— Власт над животом има само један Бог, одговори мирно Тел, али ако сам крив казните ме.

— Како да ниси крив, бесно повиче тирани, кад ниси моју заповест послушао. Али опет ја сам чуо за те, да си најбољи стрелац у твојем крају, па то једино може да те спасе.

Нечекајухи никаква одговора од Телове стране. Геслер заповеди, да га заједно са његовом децом поведу на место где је била мотка она.

III.

Без икакве слутње на мутни облак што се над главом Теловом узвија-

ше, корачаше он гордо и величан-
свено. Кад дођоше до места, где је
била мотка заустави се дахија па с
подругљивим осмехом Виљему рече:
— Узми твој лук, мети уњ једну
стрелу, па се спреми да учиниш веш-
тачки метак један. Нишани добро,
јер не био Геслер ако не погинеш
кад мету згодио неби!

— Па шта је мета! упита поуздано
јуначки Тел.

— Чуј, викне му дахија, које од
твоја два детета више волеш?

— Ох господине . . . господине!
махните се тога . . . Обадва их во-
лем подједнако као очи у глави, сму-
ћено рекне Тел.

— Но о томе неће бити спора,
подмукло прозбори Геслер, кад је
теби свеједно, мени још више. Дакле
ја ћу на главу твој старијем детету
да метнем јабуку па то нека мета
буде . . . Ти си вештак.

— То није вештина то је ђавољи
посао, повикне ужаснуто Виљем . . .
Господине, господине, не мој те за
Бога! . . .

— Ја нигда непоричем што један-
пут рекнем, бесно повиче Геслер.
Гађај ил ћеш погинути.

— Па нек погинем! дрекне Виљем.
— Али нећеш сам да погинеш,
викне разјарено дахија, најпре мо-
раш да видиш самрт оба твоја детета.

На ове речи Виљем готово изван се-
бе престане да му дете старије залипу
вежу а на главу да му јабуку метну.
Дете је мирно ишло до липе али
кад војник шћаше да га веже оно
слободно одговори:

— Недам се ја жив везати ја сам
спн слободна Швајцарца, па хоћу
мирно да стојим док ми отац на
глави јабуку неустреља. Ја сам тако
сигуран да ће мој отац јабуку да
згоди као што знам да сам жив.

— Ха и ти цалаш малена змијо!
љутито детету прекине реч дахија.
Али дете се неуплаши од његова
зверска гласа, већ повиче оцу који
се још једнако колебао: „Гађај
тато, ја се ништ' не бојим!“

Кад Виљем виде да му се на ино
неморе клекне помоли се Богу па
извуче из тобоца двије стреле једну
мете у лук а једну под мишку . . .
Црно му се навуче на очи . . . На-
нишани . . . Стрела захуја . . . Од-
дете јабука са детиње главе . . .
Виљем изгледаше као да се скаменио
од чуда и радости . . . Синак му
потрчи у наручја . . . Пољубцима
не бејаше краја . . .

IV.

Сам дахија Геслер, који се томе
нигда није надао беше потрешен

овим чудом и престрављено мумла-
ше: „Триста му вера, то је тек веш-
тачки метак, о коме ће се зборити
док је света и века!“

Затим се обрне Виљему, који још
једнако грљаше свога сина те му
прозбори:

— Виљеме ја те похваљујем од
свег срца, само сад хоћу још једно
да те упитам; али право да ми ка-
жеш, шта си хтео са оном другом
стрелом испод мишке?

— Ако она прва неби згодила
јабуку на глави мог детета, друга
би вас збиља погодила! рече му
отворено Тел.

Кад Геслер ово зачу закле се
својом „ритерском чашћу“ да ће
бацити Виљема у тамницу клету и
то Киснахту, куда ће га сам одве-
сти да отален више не види сунца
ни месеца.

Геслер је одржао реч, јер зора га
затекне са везаним Виљемом на путу
воденом за Киснахт. Језеро испрва
беше тихо али се време набрзо про-
мену. Страховита бура у вис диже
вале зелена језера, те чамац изгле-
даше само скору пропаст.

Цела пратња Геслерова тврдо је
убеђена била да нико живи није у
стању да их спасе осим Виљем Тела,
који не беше само најбољи стрелац,
већ и највештији бродар у свом крају.
Сви изреда навалише на Геслера да
ослободи Виљема, што у једном куту
лађе окован лежаше. На силу Бога
једва прастане на то Геслер кад је
баш видео да се нема куд. Снажна
и вештачка Виљемова рука управ-
љаше и креташе целу лађу по ње-
говом ћеву, те је притера нуз обалу
па заустави. Наједанпут као муња
скочи јуначки Тел и счепи стрелу
од једног војника и искочи на сухо
а чамац одгурну.

Виљем је стајао на стени па мирно
гледао како се лађа тиранова са
валима бори док најпосле живом
муком нестиже уз другу обалу. Онда
као лане ста се пети уз врлетно
стење па се упути преким путем
оној страни куд је Геслер морао
проћи.

Бурно закуца срце Виљему кад
опет угледа иза једног ђбуна свога
мучиоца. Иста рука што згоди јабуку
на синовљој глави, на зло место зго-
ди и Геслера, и Виљем није могао
срцу одољети да му на последњем
часу неповикне: „То је тек вештачки
метак!“

V.

Што је код Ритла свечано утвр-
ђено ваљало је да се почне на нову

годину 1308., тим пре што је Гес-
лер пао.

Када сијнуше први зраци јутарње
зоре на нову годину истом сијнуше
и први зраци слободе сјајне витеш-
ком народу Швајцарском, који је
толико у сужањском мраку чамио.

На све стране букну борба за
слободу а над свима јунацима ви-
соко се уздигао беше витешки бо-
рац Виљем Тел, који је први огњи-
лом креснуо те запалио огањ ратни,
што целу Швајцарску обузе. Виљем
је добијао победу за победом док
најпосле славном победом над Ру-
долфом од Ерлаха не круниса све
потпуном слободом. Одушевљен на-
род на све стране викаше слава
Виљему Телу слава безсмртноме бор-
цу за слободу.

По немачком написао:
Ж. А. Шокорац.

Забава против воље.

Од Мавра Јокаја.

(Свршетак.)

Шта ви мислите о мени, госпо-
дине? Оставите ваш новац или ћу
вас тако истерати на врата.

Боже, шта да радим са новцима
због којих ме убити могу. У оваком
теснацу баких новце циганима али
одмах познадох да сам ја ужасно
богат кад толики бакшиш дајем.
Сад ме окружише са свију страна
цигани да ме питају шта ће да сви-
рају. Ја их пошљем грофици, јер
другојаче нисам могао да их се
отресем. Грофица није дала дуго
да се моли већ удеси својим анђео-
ским гласом једну од њених најми-
лијих нароцких песама, тако да ми
се срце раздрагало да заборавих
где сам, те почех да пљескам у ру-
као да сам у какој пештанској
ложи.

Харамбаша пљескао је тако исто
па се окрене мени: „Сад је на вас
ред господине, и ви морате каку
песму да нам отпевате.“ . . . Био
сам у ужасној неприлици. Ја да
певам! — Неумем баш ништа.

Грофица ме француски замоли
да се на њу угледам да неби до-
шао у каку неприлику. И то ми
још фали! Хајде де ја започех своју
обичну песму „пет жандара беху
мозга кварна!“ Али усредини за-
муцнух те хајдуцима стадоше да се
кикоћу и на томе се и сврши.

Затим се поче опет игранка: Гро-
фица је била неуморна. Играла је
једнако до год сунце није огрануло
те нам „банкет“ прекиде. Сад смо
тек дошли на ствар помислих ја.

Харамбаша изађе пробуди кочијаша и слуге те упрегоше коње, затим уђе и рече да је све азур. Харамбаша се вијну на коња испрати нас до друма, покаже нам даљи пут, опрости се с нама па се врати. Тек кад се видох у Араду данух душом и почех да пребацујем грофици каку је комедију са мојим „ауторитетом“ изиграла. Кад ја сврших а она ме подругљиво запита:

— Збиља г. бароне да нисте ви сањиви?

— Нивајмање грофице, одговорим ја. За по сата знао је цео Арад за нашу историју. У вече на балу грофица је била најлепша али на жалост није могла да игра јер се на Чарди изиграла. Али опет зато она је била краљица целога збора.

Од то доба прохујаше шест месеци кад ја наједанпут у једном листу наиђем на ове врте: Фекете Јошка, гласовити харамбаша, осуђен је у Сегедину на смрт, где је иста пресуда извршена. Ја похитим одмах грофици да јој саопштим ову значајну новост. Штета, рече ми она, био је зачудо диван „Тенцер.“

С немачког: Ж. А. Ш.

Путовање царево на исток.

Цела је Европа обратила у садање доба на Исток велику пажњу. Познато је нашим читаоцима из прошлости бројева нашега листа, да ће у Египту бити свечано отварање сујецкога канала, коме ће и представници свију дворова, изузевши једини руски двор, који је колико смо досад дознали, неће представљен бити, присутни бити. Осим други дворова, које ће принцови владе своје да преставе, тако је и царице францеска, а од стране аустриско-угарске државе, сам је цар, са својим главним министарима Бајстом и Андрашијем, овај пут на исток предузео. Од колике је велике важности дакле ово путовање Њег. Величанства, у толико ће веће последице имати по свој прилици и на народе хришћанске на истоку. Надамо се да ће опис овог знаменитог путовања читаоцима нашима добро доћи бити.

На железници кренуло се Његово Величанство са многобројном својом пратњом из Пеште у $\frac{1}{2}$ 6 сахата, и путујући целу ноћ приспео је у 5 сахата у јутру у Бази-

јаш. Време је било влажно и ладно. Колодвор у Базијашу, бијо је лепо осветљен, све је живо на стагама било. Ту су га дочекали и поздравили земаљски поглавар, подмаршал Вебер, ђенерали Кишиж и Шнајдер, српска депутација начелу о дочеку г. намесника Блазнавца и многобројне депутације, а на име наша земунска, панчевачка белоцркванска, карловачка, варадинска и друге, као што смо у прошастом броју нашег листа опширно извешће донели. Два пароброда „Софија и Фриурих“ богато украшени, сјајно осветљени, и са многобројним заставама примише високе госте. Његово Величанство почем се свима скупа захвалило на свечаном дочеку са министарима и дворјанима ступи на пароброд „Софију“ Величанство дивних предела од Базијаша до Оршаве, велики је утисак учинило на цара и целу пратњу. Са обе стране дунава беше множица места осветљена, и прагије пуцаше са свију страна. На граници румунске кнежевине у месту „вечерова“ стапу бродови у крај и цар ступи на поље, где га министар инострани дела Коголничано у име свога кнеза поздрави. Одељење војника, румунске кавалерије и народне гарде цар је прегледао, и продужи на пароброду путовање даље. Красан је изглед исто вече био код „калафата.“ Цело је место лепо осветљено било, тако исто и „Видин.“ Куле од цамије пламтиле су у самој ватри, топови грукаше на све стране, ватромети на брегу дунава разпростираше светлост у даљину. Ту ноћ путовало се и сутра дан око подне стигло је Његово Величанство са пратњом у Рушчук. Овде је цара дочекао и поздравио Барон Прокеш Остен, велики везир Али-паша, Омер паша, који је јако остарио и на изгледу познати се могло, да је своју стару енергију и урођено му лукавство сасвим изгубио, које су га управо узвисиле код турака. Сад им код малаксаног и изможденог старца нема ни трага. У свити турској био је и Акиф-паша земаљски поглавар у Бугарској. Топови грукаше громовито, банде засвираше, кад цар из брода на суво изађе и војнике прегледа; међу регуларном војском беше и баши-бозуци, који са својим полудивљим изгледом ни најмање пријатан утисак неучинише. Множина се народа слегло било. Из Рушчука до Варне пут је био на железници

турској, која је од енглеза саграђена, али тако хрђаво, да се на овој железници са највећом опасношћу путује. Сад је из Цариграда строги ферман стигао на поглавара бугарске, да он путује сам у пратњи царевој и за безбедност овог путовања главом јамчити има; (врло практично!). На сваки 100 корака целог пута био је по један коњаник ил баши-бозук стављен, који су на железници позор имали. Седам сахата путовало се до Варне, где је Његово Величанство у вече сретно приспео, и овде се навезе на море за Цариград при тијом и благом времену. —

(Наставиће се.)

СМЕСИЦЕ.

(Личне вести.) Досадањи командант сурчинске кумпаније г. капетан Верић постао је мајор. — Инжињер и техничар г. Симон бавио се неколико дана овде у Земуну с тога, да закључи у име познатог новластичара берлинског Хофмана уговор са овдашњим акционарским друштвом цигларским, које намерава на пролеће да подигне заокружену фуруну по најновијој системи. — Ономад био је овде и пензионирати полицај-комисар тамниварски г. Деметровић, који се јако интеретује за В. јичку Крајину и граничарски сабор. — Овде је приспео и г. Суддечић путујући из Одесе за Црну Гору.

(Грчко школско братство.) Земаљска власт потврдила је устав што га подносише овдашњи грађани грчке и македо-романске народности усљед кога они се конституишу као школска задруга и преобратише постојећи фонд у главницу те нове задруге. Уједно је дошло решење на представу црквене општине у тој ствари: Она је упућена да судским путем тражи своје право.

(Задружно.) Наша српско-црквена певачка задруга добила је од београдског певачког друштва следеће писмо:

Председнику српске црквене певачке задруге у Земуну.

Према члану 5-том устава друштва нашег, изабрасмо хороуправитеља српске црквене певачке задруге земунске, господина Венцеслава Хорејшека за свога почасног члана; с тога Вас умољавамо г. Председниче, да г. Венцеславу Хорејшеку приложени диплому с нашим поштовањем и братским поздравом предате.

Приликом овом примите и сами са драгом браћом љубазно поздравље.

У Београду 21. октобра 1869.

У име београдског певачког друштва:

Цера Г. Радовић, с. р. Јован Бошковић, с. р. деловођа, председник.

Наведену диплому предао је председник наше задруге свечано у присуству свију дејствујућих чланова 23. октобра т. г. господину Хорејшеку.

(Нађено дете.) Ономад нађоше сељаци из Божаније у пољу њиховом једно дете које се од прилике пре месец дана родило. Детење руво онако је као што Шокице имају обичај децу да облаче.